

6. Мизак Н. Повстанська муза. Додаток до серії «За тебе, свята Україно». Чернівці-Торонто : АНТ ЛТД, 2011. 274 с.; іл.
7. Роздольська І. Аксіологічні орієнтири літератури українського резистансу : досвід і візія Євгена Дмитрика – Зиновія Матли. Народознавчі зошити. 2022. № 2 (164). С. 281–286. URL : <https://nz.lviv.ua/archiv/2022-2/4.pdf> (дата звернення: 28.03.2023).
8. Салига Т. Нескорена Муза (Штрихи до поезії УПА). *Шлях перемоги*. 1994. 15 жовт. С. 7.
9. Слово і зброя. Антологія української поезії, присвяченої УПА і революційно-визвольній боротьбі 1942-1967. Упорядн. Полтава Л. Торонто : Видав. спілка «Гомін України», 1968. 415 с.
10. Чорний ліс. Видання команди Станиславівського тактичного відтинка УПА (Чорний ліс), 1947-1950. Торонто : Видавництво Літопис УПА, 1989. 302 с.

Лозовська Вікторія Анатоліївна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 035.01 Середня освіта (Українська мова та література)).
Наукові інтереси: історія української літератури ХХ століття.

Катерина Кривонос
Наук. керівник – к. філол. н., доц. Кривка В. П.

СПЕЦИФІКА ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ЛЕОНІДА ТАЛАЛАЯ

Анотація. У статті розглянуто художні особливості поезії Леоніда Талалая. Автор наголошує на насиченості картин природи історичними асоціаціями, що передає

гостре відчуття часоплинну та широку шкалу етичних переживань, переводить пейзажну деталь у психологічний та космічний виміри.

Ключові слова: лірика, пейзаж, універсум, тривога, ірреальність, психологізація, хронотоп.

Annotation.The article deals with the features of Leonid Talalay's poetry and, specifically, with his landscape lyrics. The author lays stress on nature depictions permeated with historical reminiscences which express a keen sense for passage of time and a broad scale of ethical feelings, and also moves up the landscape details into psychological and cosmic dimensions.

Keywords: lyrics, landscape, universe, anxiety, irreality, psychologization, chronotope.

Загадкова й передчасна смерть поета Леоніда Талалая була болючою й несподіваною. Не лише для тих, хто знав його особисто, а й для тих, хто був обізнаний із його творчістю, зокрема читав останню збірку «Безпритульна течія» (Чернівці, 2011), сповнену мотивів «відходу». Чи маємо тут обранців музи, яка вкладає в їхні уста передчуття власної смерті (Шеллі, Антонич)? Мабуть, ні, бо ним наділені переважно поети, котрі відходять у засвіти молодими, а в молодого Талалая таких мотивів нам не траплялося.

То, може, тут виявився інший феномен – творчої вичерпаності, кризи, що його варто персоніфікувати іменами Альбера Камю чи Григора Тютюнника, попри всю умовність мотивації їхньої смерті внаслідок нещасливого випадку чи свідомого вчинку, зовнішніми чи внутрішніми (або ж їх сукупністю) обставинами? Прикметно, що перший тип має ознаки універсальності, містичності, другий – з'являється й загострюється на певному життєвому рубежі.

Випадок Леоніда Талалая, здається, ближчий до другого з названих типів, бо, хоча смерть поета офіційно не оголошена добровільним відходом із життя, існують важливі мотиви вважати її саме такою: прощання з друзями

напередодні відходу, а головне – поезії останньої збірки «Безпритульна течія». Поет знайшов найточніше слово, яке передає стан екзистенційного рубежа, а традиційніше – стан «безпритульності» самого автора.

Щодо мотиву «відходу» в поетів двох окреслених типів спробую вдатися до зіставлення доробку Леоніда Талалая та Богдана Ігоря Антонича, скориставшись збігом в обох митців образу футляра для скрипки як віка труни. Вірш Антонича «Аmen» зі збірки «Велика гармонія» трактує життя як концерт, яким диригує Бог, і воно мусить закінчитися останні музичним акордом:

Покінчений концерт, лиш відгомін – омана. Кінець усього смерть, таємна і незнана.

І радісне й сумне
минає, мов примара,
вже Бог кладе мене,
мов скрипку до футляра [Прокоф'єв 2004: 89].

У віршах Л. Талалая не раз зблискують рядки чи уривки фраз Тараса Шевченка, Максима Рильського, Миколи Вінграновського, Бориса Олійника та інших учителів і ровесників, до того ж кожне таке вкраплення поновому спалахує в його тексті, впливаючись у загальний контекст поетичного руху й водночас видаючи джерело перегуку:

*Любове-доленько, іди,
Любове-доленько, побудьмо,
Любове-доленько, сліди
Твої відлунюються в буднях.
Любове-доленько, мовчи,
Любове-доленько, дай руку,
Любове-доленько, вночі*

Кричала птиця про розлуку [Талалай 2006: 65].

Його світогляд охоплює широкий спектр філософсько-естетичних учень (від Платона і Аристотеля до Мамардашвілі і теорії деконструкції). Крім того, він

включає в себе надзвичайно багатий особистісний досвід світоосмислення.

В основі поетики Л. Талалая синтез його індивідуально-авторських художніх ідей з художніми концепціями різних літературних течій, шкіл, майстрів слова. Головний напрямок її еволюції філософсько-естетичне осягнення світу, його законів, таємниць людської психіки. Від ординарної пейзажної, інтимної, громадянської лірики 60-х років доробок письменника виріс до значних українських мистецьких надбань другої половини ХХ століття.

Висока художня інформативність творів Л. Талалая результат незвичайної образної місткості окремих формотворчих елементів і їх високопродуктивної образотворчої взаємодії.

Одна з найхарактерніших ознак досліджуваного дискурсу антропо-, зоо- та ботаноморфна метафоризація. Серед зазначеного розмаїття вирізняємо нами помічений лише у Л. Талалая спосіб образного перенесення, який називаємо деміургізацією.

У метафоричі поета домінує персоніфікація. Головні її функції розкривання духовних начал світових явищ, творення хронотопу. На відміну від творчості інших сучасних майстрів слова у віршах Л. Талалая дуже часто зустрічається вираження явищ матеріального порядку через явища психіки, в чому теж виявляється тяжіння поета до одухотворення світу.

Література

1. Прокоф'єв І. Поетика Леоніда Талалая : дис... канд. філол. наук: 10.01.01; Кам'янець-Подільський держ. ун-т. Кам'янець-Подільський, 2004. 175 с.
2. Талалай Л. Неурахований час : Поезії. Київ : Український письменник, 2006. 184 с.
3. Талалай Л. Потік води живої : Лірика. Київ : Український письменник, 1999. 125 с.

4. Талалай Л. Вибране. Упоряд. Р. Талалай. Київ : Дніпро, 2004. 448 с.

Кривонос Катерина Сергіївна – здобувачка СВО магістра факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (спеціальність 014.01 Філологія. Українська мова та література). *Наукові інтереси*: українська поезія другої половини ХХ століття.

Юлія Майданюк

Наук. кер. – к. філол. н., ст. викл. Зелененька І. А.

ЕТНОХРИСТИЯНСЬКИЙ СВІТОГЛЯД ПОЛІЩУКІВ, ЗОБРАЖЕНИЙ У РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ЛИСА «СТОЛІТТЯ ЯКОВА»

Анотація: у статті проаналізовано етнічний та християнський світогляди в єдності, на прикладі творення образу головного персонажа роману Володимира Лиса «Століття Якова» Якова Меха – типового поліщука, але з індивідуальними проявами на тлі ХХ століття, епохи з двома світовими війнами, що торкнулися всіх українців, зосібна, головного персонажа та його родини.

Ключові слова: роман, сага, родинна хроніка, світогляд, образ-персонаж.

Abstract: the article uses the example of the creation of the image of the main character of Volodymyr Lys's novel "The Century of Yakov" Yakov Meh - a typical inhabitant of Polissia, but with individual manifestations against the background of the 20th century, which represents the era of two world wars that affected all Ukrainians, especially the main character and his family.

Key words: novel, saga, family chronicle, outlook, image-character.